

TIETOA SDA:N VAPAAEHTOISILLE

YLEINEN TANSANIA-INFO

Historia ja yhteiskunnallinen tilanne

Tansania koostuu mantereesta, eli Tanganyikasta sekä Sansibarin saarista (Unguja ja Pemba). Tanganyika oli Saksan ja myöhemmin Ison-Britannian siirtomaa. Kolonialismin jäljet näkyvät lähinnä myöhemmän (ja pidemmän) brittihallinnon osalta. Tansaniassa ajetaan vasemmalla puolella tietä ja puhutaan swahilin ohella englantia. Lisäksi siirtomaa-aika on vaikuttanut mm. Tansanian oikeusjärjestelmään sekä ulkomaalaisiin suhtautumiseen.

Itsenäistymisen (1961, Sansibar 1963) jälkeinen poliittinen kehitys on ollut useasta muusta Afrikan maasta poikkeavaa: vallalla ollut, pitkälti ensimmäisen presidentin Mwalimu ('opettaja') Julius Nyereren kehittämä Ujamaa -ideologia oli perinteiseen afrikkalaiseen yhteisöllisyyteen perustuvaa, niin sanottua 'afrikkalaista sosialismia'.

Seuraavien presidenttien, Mwinyin ja Mkapan, hallinnot sekä Maailmanpankin rakennesopeutus ovat tuoneet Tansanian poliittista linjaa lähemmäs markkinataloutta. Markkinoita on avattu ulkomaisille sijoittajille ja valtaiset ulkomaanvelat ovat langenneet maksettaviksi. Nyerere kieltäytyi aikoinaan maksamasta Tansanian ulkomaanvelkoja, koska arveli sosiaalisten kustannusten kansalle olevan liian suuret. Pitkälti julkisin varoin toteutettu koulutus ja terveydenhuolto Nyereren aikana saavatkivat tansanialaisilta kehuja, ja nykytilanne nähdään usein synkkänä. Tämän voi havaita konkreettisesti vaikkapa jatkuvassa kamppailussa saada kokoon lasten koulu- ja sairaalamaksuja, ja vanhempien ihmisten selvästi paremmassa koulutustasossa, mm. englannin kielen taidossa lapsiinsa verrattuna. Nykyinen presidentti Kikwete on ollut vallassa vuodesta 2005.

Tansanian poliittisista toimijoista vahvin lienee kuitenkin suurin puolue CCM ("vallankumouspuolue"), jonka edustajien käsissä on valtaosa eduskuntapaikoista. Puolueen vahvan enemmistön vuoksi vaikutusvaltaista oppositiota ei ole, ja CCM saa usein linjansa läpi asiassa kuin asiassa. Lisäksi useimmat poliittiset elimet sekä alueellinen hallinto ovat hyvin korruptoituneita.

Tansanian poliittinen kehitys on kaikesta huolimatta ollut poikkeuksellisen vakaata, sodassa on oltu vain kerran (Idi Aminin Ugandan kanssa). Tansania on mantereen rauhallisimpia maita, ja on muun muassa ottanut suuria määriä pakolaisia vastaan aina Etelä-Afrikkaa myöten.

Perustietoa Tansaniasta saa mm. 'matkailijan raamatusta', Lonely Planetin Tansania-oppaasta, joka on hyödyllinen kirja myös matkustelua suunniteltaessa. Kepan kirjaston valikoimaankin kannattaa tutustua.

Kieli

Koulukieli on Tansaniassa ylempillä asteilla englantia, mutta (koulusta riippuen) varsin pitkällekin voi opiskella swahiliksi, jonka asemaa Nyerere ratkaisevasti edisti eri etnisiä ryhmiä yhdistävänä kansankielenä. Nuoret puhuvat varsinkin suurten kaupunkien ulkopuolella yleistä kommunikaation kieltä, swahilia, huomattavasti paremmin kuin englantia. Alkuperäiskieliä puhutaan lähinnä perhepiirissä. Swahilin alkeet olisi hyvä osata, sillä kieltä tarvitsee kaikissa

järjestöissä työskennellessä. Kielen opiskelun voi aloittaa jo Suomessa, KEPAlla on ainakin Helsingissä asuvan nuoren ja hyväksi todetun opettajan Henry Shoman yhteystiedot (henryshoma@gmail.com).

Vapaaehtoisen täytyy oppia ainakin välttämättömimmät tervehdykset swahiliksi. Se hoituu paikan päälläkin, missä tervehtimiskulttuuri on elävää ja monipuolista. Mitä enemmän swahilia jaksaa opetella ennen matkaa, sitä helpompi on päästä sisään tansanialaiseen yhteiskuntaan.

Ilmasto

Ilmasto on Tansaniassa kostea ja lämmin, kuten saattaa olettaa. Seudusta ja vuodenajasta (sade-/kuivakausi) riippuen saattaa joskus tulla myös kylmä (erityisesti ylängöllä kuivana kautena öisin). Mtwara on Tansanian lämpimimpiä alueita, mutta etenkin heinä-elokuussa illat saattavat olla melko viileitä (alle 20 C).

Sadekausia on kaksi: lyhyt marras-joulukuulla ja pitkä noin maalis-toukokuun paikkeilla. Suurten sateitten jälkeen on pitkä kuiva kausi, jolloin maa ehtii kuivua varsin karuksi, kun taas pienten sateitten jälkeen usein satelee vielä silloin tällöin ja luonto on vehreää. Kaudet saattavat tosin vaihdella.

Pukeutuminen

Kesävaatteet ovat siis ilmaston vuoksi tarpeen. Niistä viilein on varmaankin yllättävän monikäyttöinen tansanialaisnaisten suosima khanga. Värikkäitä kankaita saa suhteellisen edulliseen hintaan toreilta ja kauppoista (toreilta halvemmalla). Kaupoissa tietysti auttaa, jos tuntee myyntiartikkeleitten yleisimmät hinnat ja osaa jonkin verran kieltä. Khangan alla on hyvä olla jotakin (alus- tai muu hame, tai toinen khanga - ne myydään pareina).

Osin muslimikulttuurista johtuen olkapäitten paljastamista saatetaan paheksua, joskin sitä tekevät myös tansanialaistyöt itse. Jopa hihattomia (ei kuitenkaan naruolkaimisia) toppeja voi aikaisempien vapaaehtoisten kokemuksen mukaan jokseenkin huoletta käyttää. Shortsien ja hameiden tulisi olla polvet peittäviä. Paikan päältä saa edullisia, käytettyjä mutta hyväkuntoisia vaatteita moneen makuun. Ota mukaasi vaatteita, joista pidät ja joita käyttäisit kesäsäällä Suomessakin, mutta älä niitä kaikkein paljastavimpia. Materiaaleina hengittävät puuvillakankaat ovat parhaimpia. Tekokuituiset vaatteet saattavat olla hiostavia ja epämukavia.

Moskiittojen varalta tarvitset illoiksi pitkähihaisia, vaaleita paitoja ja housuja. Lisäksi ainakin kahdet hyvät kengät on hyvä olla mukana. Kannattaa ottaa mukaan myös yhdet paremmat vaatteet juhliä varten.

Uskonto

Lähes kaikki tansanialaiset kuuluvat johonkin kirkkoon, ja ateismia pidetään kummastuksena, josta kannattaa ehkäpä puhua hienovaraisesti. Eri uskonnot sen sijaan elävät varsin hyvin sovussa keskenään: niin islamilaiset, kristityt, hindut kuin rastafaritkin. Muslimeja on noin 40 % väestöstä. Tansaniassa elävät intialaiset ovat kuitenkin selvästi muista erillään pysyvä ryhmä, jonka hallussa on suuri osa maan talouselämästä yhdessä arabien kanssa.

Ruokailu

Ruokailu Tansaniassa on perheen ja ystävien yhteinen tapahtuma. Omasta ruoasta riittää aina jaettava muille (esimerkkinä olkoon bussimatalla ostettu koko takapenkin jakama voileipä, siis pala leipää, jolla oli voita, ei muuta, ja kuusi matkalaista).

Kotiruoka on kasvispitoista, vaikka valkoiselle saatetaankin tarjota lihaa, jota pidetään juhlapäivien luksuksena. Tärkeimpiä ruoka-aineita ovat ugali eli maissipuuro (saa syödä käsin), riisi (wali tai ubwabwa), pavut (maharagwe), kala (samaki), chapati eli pannulla paistettu leipä, toisinaan liha (nyama) ja kana (kuku), parhaimmillaan pilaussa, mausteisessa riisipadassa, ja tietysti chips mayai eli ranskanperunamunakas. Usein juodaan myös teetä (chai, runsaalla sokerilla!). Perhemajoituksessa kasvisryöjän ruokavalio saattaa jäädä hieman yksipuoliseksi. Toreilla on yleensä (vuodenajasta riippuen) laaja valikoima hedelmiä, joilla voi täydentää ruokavaliota.

Ravintolassa Sinulle tarjotaan usein ruokailuvälineitä, mutta hetken harjoittelun jälkeen niitä ilmeikkään syöminen alkaa sujua. Oikealla kädellä syödään, vasen on vessassa käyntiä varten – tosin paikallisetkin saattavat käyttää syömiseen kumpaa tahansa kättä. Omat vessapaperit kannattaa pitää mukana, mikäli vessoissa tarjolla olevalla vedellä ei pärjää (vaatii niinkään harjoittelua).

Perhe-elämä

Perheet ovat Tansaniassa suomalaisittain suuria, ja niihin kuuluu usein myös jäseniä, jotka eivät ole omia lapsia tai varsinaisia verisukulaisia. Sinut kutsutaan mielellään erilaisiin juhliin tai muuten vaan perheiden vieraaksi, ja vierailusi on kunnia talon välle. Perheen pää eli mies edustaa perhettä usein ulospäin, ja naiset eivät välttämättä liiku ulkona tai ole halukkaita juttusille vieraitten kanssa. Tässä on tosin havaittavissa selvä muutos yhä useampien naisten käydessä ansiotöissä. Yksinhuoltajatkään eivät ole kummajaisia, vaikka yleensä asuvatkin jonkun muun sukulaisen suojissa.

Avoliittoja ei Tansaniassa juurikaan suvaita. Etenkin jos olet nainen, itsenäisenä, yksin matkustavana (jopa naimattomana!) valkoihoisena sinua saatetaan pitää vapaamielisenä. Suhteissa vastakkaiseen sukupuoleen ja niistä puhuessa kannattaa noudattaa varovaista harkintaa. Myös kaikenlaiset hellydenosoitukset julkisilla paikoilla kuten kaduilla ovat Tansaniassa tabu, eikä niitä voi harrastaa järkyttämättä tai hämmentämättä paikallisia.

Vanhempia ihmisiä kunnioitetaan, ja Sinun tulee muistaa sanoa heidät kohdatessasi (kyllä, myös tuntemattomille tiellä) *Shikamoo!*, johon he vastaavat *Marahaba*. Myös Sinua nuoremmat tervehtivät Sinua vastaavalla tavalla, mikä saattaa suomalaiseen tasa-arvoon tottuneesta tuntua aluksi kummalliselta. Myös muunlaisia kommentteja saat kuulla kaduilla loppumattomiin, sillä Sinusta ollaan *mzunguna* (valkoihoisena) loputtoman kiinnostuneita. Tämä voi välillä olla rasittavaakin, mutta siihen kannattaa yrittää suhtautua kärsivällisesti. Asiallisiin tervehdyksiin on kohteliasta vastata ystävällisesti. Tuntemattomien tervehtiminen on olennainen osa kulttuuria.

Myös heimosuhteet ovat tansanialaisille tärkeitä, mutta valkoihoisena niistä ei sinänsä tarvitse välittää. Olemme heimorakenteiden ulkopuolella.

Suhtautuminen länsimaalaisiin

Länsimaalaisiin, kuten sanottu, suhtaudutaan suurella kiinnostuksella. Valkoihoinen tuntee itsensä helposti käveleväksi pankiksi (joita monet maastoautoissaan ja vartioiduissa luksustaloissaan asuvat Tansanian valkoihoiset kieltämättä muistuttavat) tai yli-ihmiseksi, joka osaa mitä vain, kuten rakentaa lentokoneita tai radioita – etkö rakentaisi minulle yhden? – kuten pitkään jatkunut kehitysyhteistyö on joskus väärillä, aliarvostavilla malleillaan opettanut.

Vihamieliseen suhtautumiseen törmää harvoin. Rahan pyytämiseen sen sijaan täytyy jotenkin totutella. Rahan antaminen toisille ihmisille ei ole samanlainen tabu kuin Suomessa, missä 'puhtaat ystävyysuhteet' halutaan erottaa 'taloudellisesta hyötymisestä'. Tansaniassa nämä kaksi asiaa ovat usein erottamattomia. Esimerkiksi perheenjäsenet, muut sukulaiset ja ystävät auttavat jatkuvasti toisiaan, niin materiaalisesti kuin muillakin tavoin.

Länsimaisena oman aseman muotoutuminen tansanialaisyhteisössä on luonnollisesti jo syntymästä lähtien jatkuneen eriarvoisuuden vuoksi hankalaa, ja monet vapaaehtoiset ovat kokeneet tämän asetelman yhdeksi vaikeimmista asioista maassa oleskelunsa aikana. Muista, ettei sinun ole pakko jakaa rahojasi muiden kanssa (vaikka tansanialainen yhteiskunta jakamiseen perustuukin), eikä Sinua sen tähden myöskään tuomita – ihmissuhteista voi olla tansanialaiselle taloudellista hyötyä, mutta se ei suinkaan ole niiden ehto, niin kuin ei Suomessakaan.

Sinulta myös tullaan pyytämään matkoja Suomeen, ja kannattaakin miettiä miten kysymyksiin suhtautuu. Asian leikiksi lyöminen on yksi ratkaisu – tuskin monikaan pyyntö perustuu kovin realistisiin, konkreettisiin toiveisiin vaan lähinnä leikinlaskuun – toisinaan voi olla paikallaan selvittää, miksi sinun on mahdotonta kustantaa kenen tahansa matka Suomeen. Kannattaa myös ajatella, miten rahan antaminen vaikuttaa seuraavien vapaaehtoisten tilanteeseen.

Tavallisen tansanialaisen näkökulmasta olet suunnattoman rikas, koska Sinulla on ylipäätään ollut varaa matkustaa lentokoneella toiselle puolelle maailmaa. Silloin voi olla vaikea suhteuttaa erilaisia rikkauten määriä toisiinsa.

Järjestön kuvaus: Sports Development Aid

Sports Development Aid (SDA) pyrkii vahvistamaan liikunnan asemaa kouluissa ja siten motivoimaan lapsia koulunkäyntiin, lisäämään fyysistä aktiivisuutta ja edistämään terveellisiä elämäntapoja. SDA hankkii liikuntavälineitä kouluille, kunnostaa liikuntakenttiä, tarjoaa koulutuksia liikunnanopettajille ja liikunnanopetusta kouluille, järjestää erilaisia liikuntatapahtumia kouluissa ja ylipäätään lapsille ja nuorille sekä antaa tapahtumissa tietoa terveydestä ja sairauksien ehkäisystä. SDA myös valmentaa ja vie joka vuosi jalkapallojoukkueen Helsinki Cupiin.

Järjestön Mtwaran toimistossa työskentelee tällä hetkellä kaksi kokopäiväistä työntekijää, lisäksi käytetään osa-aikaisia apulaisia. Järjestössä vierailee myös vapaaehtoisia ja ammattikorkeakouluharjoittelijoita eri pituisia jaksoja. Vapaaehtoisten työtehtäviin kuuluu liikuntatuntien ja -kerhojen ohjaamista, liikuntatapahtumien ja seminaarien suunnittelemista ja järjestämistä sekä erillaisia hallinnollisia tehtäviä. Suuri osa SDA:n rahoituksesta tulee Liike ry:ltä ja urheiluvälineitä saadaan lahjoituksina Suomesta. Sponsorit kustantavat Helsinki Cupiin lähtevän joukkueen kulut sekä joitakin pienempiä tapahtumia. Myös alueen kunnat osallistuvat

joidenkin tapahtumien rahoitukseen. SDA avustaa kouluja sekä Mtwaran kaupungissa että koko alueella. SDA on alueella varsin hyvin tunnettu ja tekee yhteistyötä paikallisten viranomaisten kanssa.

VINKKEJÄ VAPAAEHTOISELLE

Terveys

Eniten askarruttavia asioita Tansaniassa lienevät terveellinen ruokailu, malaria ja lääkärikäynnit. Rokotuksista ja malarialääkityksestä kannattaa keksutella lääkärin kanssa hyvissä ajoin ennen matkaa.

Malaria on varsin yleinen ja hyväkuntoisella, estolääkitystä käyttävällä suomalaisella usein lievä tauti. Estolääkitys voi kuitenkin myös vaikeuttaa malarian tunnistamista. Malarian testaaminen on varsin helppoa ja halpaa (n. 2000 Tsh), ja lienee suositeltavaa jos outo kuume ja päänsärky iskee. Mtwarassa paikallisten käyttämää keskussairaalaa parempia (tai ainakin huomattavasti nopeampia) klinikoita ovat Ndanda Ndogo (Shanganissa Finnish compoundia vastapäätä) sekä Marie Stopes (torin takana). Paikalliset syövät malariaan usein sivuvaikutuksiltaan hyvin vahvaa kiniiniä, jota ei missään tapauksessa suositellakaan ensisijaiseksi malarialääkkeeksi (vain sairaalassa valvotuissa olosuhteissa). Suositeltavampia, ulkomaalaisille usein määrättyjä ja paikalliseen hintatasoon nähden kalliimpia lääkkeitä ovat mm. Coartem ja Duo-Cotexin.

Malariatestissä tulisi käydä myös toipumisen varmistamiseksi lääkityksen loputtua. Hoitosuositusten kirjavuuteen on syytä varautua riippuen siitä, kenen kanssa puhut. Monilla lääkäreilläkin on erilaisia käsityksiä tautien hoidosta ja testausmenetelmät ovat erilaiset. Malariaparasitiittien sanotaan olevan havaittavissa veressä toisina aikoina vaikeammin, toisina (kuume-kohtauksessa) helpommin.

Terveysklinikoilla on todistetusti mahdollista saada myös virheellisiä malariadiagnooseja. Jotkut laborantit saattavat epäillä, etteivät näe malariaparasitiittia verinäytteessä ja pelkäävät virheellisen negatiivisen tuloksen seurauksia, sillä malaria on pahimmillaan tappava tauti. Sen vuoksi laborantit saattavat antaa positiivisen diagnoosin ”varmuuden vuoksi”. Lievistä flunssan oireista ei välttämättä kannatakaan heti säikähtää, koska malariaan kuuluvat yleensä korkea kuume, päänsärky ja vilunväristykset. Toisaalta malariaestolääkkeet saattavat lieventää malarian oireita, joten niiden tunnistaminen voi hankaloitua. Jos malariadiagnooseja tulee estolääkkeiden syömisestä huolimatta useita peräkkäin, kannattaa miettiä, voisiko kyseessä olla väärä diagnoosi. Turhia malarianhäätökuureja ei nimittäin pidä syödä toistuvasti, koska lääke rasittaa maksaa varsin paljon. Valitettavasti Mtwarassa ei ole länsimaiset standardit täyttävää klinikkaa, joten varmistuksen saaminen epäilyttävälle malariadiagnoseille vaatii käynnin Dar es Salaamissa.

Maaseudulle pidemmäksi aikaa lähtiessä kannattaa ottaa mukaan malariaan sairastumisen varalta tarvittava lääkitys, koska paikallisessa sairaalassa ei välttämättä ole lääkkeitä saatavilla. (Jotkut vapaaehtoiset ovat tutustuneet myös homeopaattisiin ja muihin luonnonlääkkeisiin malarian hoitona, mutta korostavat, että ne ovat varsin epäluotettavia.) Malarianestolääkkeet eivät suinkaan anna täydellistä suojaa, joten on tärkeää pukeutua iltaisin pitkiin vaatteisiin ja käyttää hyttyskarkoitetta. Öisin kannattaa ehdottomasti nukkua moskiittoverkon alla. Täysin puremilta et kuitenkaan koskaan säästy.

Lääkkeitä, kuten erilaisia antibioottikuureja, voi ostaa ilman reseptiä edullisesti kaikista apteekkeista. Harvinaisempia lääkkeitä ei kuitenkaan ole saatavilla isommistakaan kaupungeista, joten kannattaa ottaa säännöllisesti tarvitsemansa lääkkeet mukaan. Malarialääkkeistä doxisykliiniä ja Larimia saa Mtwarasta, Malaronea ainoastaan Dar es Salaamista. Lääkärit määräävät antibiootteja helposti. Tarkasta aina lääkkeiden päivämäärät ja oikeellisuus ja syö aina kuuri loppuun.

Muista säästää lääkekuitit matkavakuutusta varten. Kannattaa myös etukäteen tarkastaa matkavakuutuksen kattavuus mm. korkeiden paikkojen suhteen (esim. Kilimanjaro).

Kuumassa ilmastossa kannattaa varsinkin aluksi pitää huolta riittävästä juomisesta, koska nestehukka saattaa aiheuttaa outoja oloja ja jopa lämmön nousua. Veden ja kaikkien kasvien, etenkin juuresten keittäminen (vähimmäisajoista on monia käsityksiä, 5-10 minuuttia on suositeltu, joskaan amebat eivät puolen tunnin kiehumisen jälkeenkään kuole) säästää sinut ainakin madoilta ja lavantaudilta sekä monilta tavanomaisemmilta vatsapöpillä.

Tuoremehuja, raakoja kasviksia tai mitä tahansa raakaa ruokaa ja jäätelöitä ei suositella, mutta monet ovat niitäkin syöneet saamatta vatsavaivoja. Tuoreita hedelmiä kuten maittavia mangoja ja ananaksia voi jokseenkin huoletta syödä. Nekin pitää ennen kuorimista ja syömistä pestä huolellisesti keitetyllä vedellä. Kuorimaveitsi on hyvä pakata mukaan. On hyvä selvittää, että ruoka ei ole kauan säilytettyä, vaan vastavalmistettua. Maitohappobakteerivalmisteiden syöminen matkan alussa saattaa auttaa vatsan toimintaa ja säästää vatsavaivoilta. Käsienspesu ennen ruokailua on myös hyvä tapa välttää erilaisilta sairauksilta.

Sairastamisen varalta kannattaa ottaa mukaan Auroran tartuntatautiyksikön yhteystiedot. Dar es Salaamissa yksi parhaista lääkäriasemista on IST Medical Clinic (yhteystiedot Lonely Planetista tai googlaamalla). Kannattaa myös miettiä miten sairastumisesta kertoo vanhemmilleen. Paluun jälkeen on hyvä käydä tarkastuksessa, ja muistaa kertoa lääkärille pidemmänkin ajan kuluttua reissusta, jos jotain oireita ilmenee. Esimerkiksi malaria voi puhjeta varsin pitkänkin ajan kuluttua paluun jälkeen.

Asuminen

Saatat tulla asumaan perheessä tai vuokratalossa, erilaisin asumisstandardein ja erilaisessa yhteydessä paikallisten kanssa. SDA sijoittaa vapaaehtoiset perhemajoitukseen. Ainakaan kosketusta naapureihin ei voi välttää. Asuinpaikkaa voi myös vaihtaa, ja ainakin jonkin pituista jaksoa tansanialaisessa perheessä suositellaan vapaaehtoisille paikalliseen kulttuuriin tutustumiseksi. Asumisvinkkejä saat paitsi entisiltä vapaaehtoisilta, myös paikan päällä mm. töissä tapaamiltasi ihmisiltä tai Kepa Tansanian henkilökunnalta.

Rahankäyttö, kulutus

Yksi euro on noin 1800 Tansanian shillinkiä.

Rahankäyttösi riippuu pitkälti elintasostasi: kuinka länsimaisittain haluat elää, mitä syöt ja kuinka paljon maksat vuokraa. Kuukausittaiset menoarviot vaihtelevat asumismuodosta ja matkustelusta riippuen 170–340 euroa (huokeamminkin on selvitty). Kaupoista löytyy eurooppalaisia tuotteita eurooppalaiseen – tai kalliimpaan – hintaan, mutta hetken maassa vietettyäsi voit oppia myös käyttämään paikallisia tuotemerkkejä.

Tarvitsemiasi hygieniatarvikkeita ja lääkkeitä lienee hyvä ottaa mukaan, desinfiointiainetta myös. Ilman vettä puhdistava käsidesifiointiaine on hyvä apu esimerkiksi käsin syödessä. Suuria määriä esim. pumpulipuikkoja, laastareita ym. supermarketeista saatavaa tavaraa ei kannata kuitenkaan varata mukaansa. Hyvästä kasvojenpuhdistusaineesta on joskus ollut pulaa, samoin hajustamattomista kosteusvoiteista (Darista on niitäkin löytynyt). Terveysiteet ja tamponit ovat nykyään saatavilla ainakin kaupungeissa. Voimaskertoimisia aurinkovoiteita ei välttämättä saa kaikista kaupungeista, mutta Darista ainakin. Filmit kameraan ovat kalliimpia kuin Suomessa ja niiden kehityksen laatu vaihtelee (Darissa hyvä JM Mall:llä (Fuji)).

Internetkahviloita on kaikissa suuremmissa kaupungeissa. Mtwarassa standardihinta on 1000 shillinkiä tunti, omalla kannettavalla 1500. Nettikahviloita on useita ja ne toimivat melko hyvin, tosin monissa koneissa on paljon haittaohjelmia, jotka hidastavat niiden toimintaa. Myös sähkökatkokset vaikeuttavat välillä nettikahviloiden toimintaa. Skype-yhteydet onnistuvat nettikahviloista omalla kannettavalla.

Suomesta käsin rahan lähettäminen on mahdollista kalliikon Western Unionin kautta. Visa Electron toimii ainakin Darissa (Barclay's Bank, Standard Chartered Bank, NBC), Mtwarassa (NBC), Mwanzassa, Arushassa ja Moshissa. Muilla luottokorteilla, kuten Master Cardilla saa myös rahaa monista automaateista suurissa kaupungeissa. Matkashekit vaihtuvat shillingeiksi suunnilleen samalla hinnalla sekä Darissa että Morogorossa (kannattaa vertailla vaihtokursseja). Lentokentälläkin on ihan käypä kurssi. Pieniä tansanialaisia rahoja kannattaa koettaa hamstrata ja pitää mukana, sillä vaihtorahoja ei ole välttämättä kaikkialla. Dar es Salaamissa pystyy nostamaan myös dollareita automaattista (Slipway, Sea Cliff Village Onnelan vieressä ja keskustassa 3 automaattia). Useimmissa turistikohteissa dollari on ensisijainen valuutta ja shillinkiä kätevämpi kuljettaa matkalla, koska shillingin arvo on niin pieni, että seteleitä joutuu ottamaan mukaan paksun nipun (parhaimmillaan 5cm).

Rahaa ei yleensä kanneta näkyvästi helposti napattavassa käsilaukussa, vaan esimerkiksi taskussa tai alushousuissa, sukanvarressa, solmioneulassa – rahavyö voi olla helpoin vaihtoehto. Suuremmat rahasummat, arvopaperit ja -tavarat on parasta pitää asunnossaan (mahdollisuuksien mukaan lukkojen takana). Jos pankkikorttia tai passia joutuu kuljettamaan mukana, ne kannattaa pitää rahavyössä tai housujen sisäpuolelle ommellussa taskussa. Pidä mukanasasi pieni määrä shillinkejä huomaamattomassa paikassa – ota paikallisista mallia.

Tinkiminen toreilla ja kaduilla (sekä takseissa ja bajajeissa eli paikallisissa moottoripyörärikhsoissa) kuuluu maan tapoihin. On myös usein aihetta odottaa että Sinulta pyydetty hinta on kalliimpi kuin paikallisilta – ei kuitenkaan välttämättä. Kannattaa siis kysellä hintoja eri puolilta, ja helpointa on olla ostoksilla paikallisten kanssa. Ei ole myöskään syytä ajatella, että Sinua aina, järjestelmällisesti ja väistämättä huijattaisiin. Kun totut paikalliseen hintatasoon ja osaat tulkita kulttuurisia koodeja hieman alkukankeutta sujuvammin, ostosten teko on mukavaa sosiaalista puuhaa ja kauppiasta saattaa tulla luotettavia, avuliaita ystäviäsi. Noin parin kilometrin matka bajajilla maksaa 1000 shillinkiä, daladalakyyti yleensä 250 shillinkiä.

Viisumit ja työluvut

Kolmen kuukauden turistiviisumin (50 USD) saa lentokentältä ja kahden kuukauden väliaikaisen työluvan (CTA, 100 USD) Mtwarasta. Lyhyellä (alle 3 kk) oleskelulla CTA ei aina tarvitse.

Pidempää oleskelua varten tarvitaan työ- ja oleskelulupa (120 USD), joka hankitaan Dar es Salaamista (yleensä sinne ei tarvitse mennä itse, vaan joku oman järjestön tai KEPAn työntekijä voi hoitaa asiaa puolestasi). Työluvansaaminen on niin hidasta, että turistiviisumi ja väliaikainen CTA saattavat ehtiä umpeutua, jolloin on haettava uusi kahden kuukauden CTA (100 USD). Tällaisessa tapauksessa SDA tosin saattaa maksaa toisen CTA:n kustannukset.

Työlupaa varten kannattaa ottaa mukaan opintotodistukset, opintorekisteriote ja mahdolliset todistukset esim. urheilukerhojen ohjaamisesta (mieluiten englanniksi). Tämä on tärkeää etenkin silloin, jos oma koulutus ei liity urheiluun, kasvatustieteisiin tms. Työlupa-asioiden hoitaminen Mtwaran ja Darin maahanmuuttovirastoissa voi olla turhauttavaa, sillä asiat hoituvat todella hitaasti. Joskus vaapahtoinen on saanut työluonsansa vasta kaksi viikkoa ennen maastalähtöä.

Matkailu, liikkuminen

Matkailu syö suuren osan vapaaehtoiskauden budjetista, joten matkustelua kannattaa suunnitella etukäteen. Matkustamisesta on aina sovittava myös vapaaehtoistyöpaikan kanssa ja ilmoitettava KEPAn Tansanian toimistoon. Matkustellessa voit joutua tekemisiin myös hankalien, lahjuksia vaativien raja- ja ulkomaalaisviranomaisien kanssa.

Matkustelu ja muu liikkuminen on Tansaniassa suhteellisen turvallista. Julkinen liikenne ja polkupyörä ovat halvimmat vaihtoehdot, safarit ja rantalomat kallein. Dar es Salaam-Mtwara bussimatka maksaa n. 14 000 Tsh. Budjettisafareilla päivähinta on sen sijaan sadan dollarin luokkaa. Safareillakin on mahdollisuus säästää vuokraamalla oma auto ja teltailemalla sen päällä.

Toreilla ja ihmistungoksessa, kuten täysissä daladaloissa etenkin Dar es Salaamissa kannattaa olla varuillaan taskuvarkaiden vuoksi. Paikallisten seurassa liikkuminen on aina helpompaa kuin yksin. Suosituimpia vapaaehtoisten matkakohteita ovat olleet Sansibarin saaret, Bagamoyon rantakylä, Moshi, Arusha ja Kilimanjaro, erilaiset safarit Kenian ja Tansanian luonnonpuistoissa, Nairobi ja muut Kenian kaupungit, Mwanza, Lake Nyanza (eli Lake Victoria), Ugandan puoli ja Ssesse-saaret, Sambia sekä Songea, Mbeyan kaupunki ja Malawi.

Turvallisuus

Päivällä on turvallista liikkua yksin ja tutustua vieraisiin ihmisiin. Tervettä järkeä kannattaa kuitenkin käyttää ja kuljettaa esimerkiksi passia ja suuria rahasummia mukana vain silloin kun se on välttämätöntä.

Mtwarassa on joitakin paikkoja, joihin ei kannata mennä yksin. Msamgankuun niemessä (jonne pääsee veneellä kalastajasatamasta) on tapahtunut useita ryöstöjä etenkin valkoihoisille, eikä sinne pidä mennä ilman paikallista ”turvamiestä”. Silloinkin kannattaa jättää kamera ja muut arvotavarat kotiin. Mtwaran muillekaan rannoille ei kannata mennä arvotavaroiden kanssa eikä tehdä rannalla kovin suurta numeroa itsestään. Myös Likonden alue (torin takana) sekä teollisuusalue laivasataman lähellä ovat kuulemma vähemmän turvallisia alueita, joilla liikkumista yksin kannattaa välttää.

Myös pimeällä kannataa liikkua mahdollisuuksien mukaan ryhmässä ja varoa liikennettä. Yöllä on paras liikkua bajajin sijaan taksilla, koska bajajit eivät ole erityisen turvallisia myöhään yöllä.

Vapaa-aika

Liikunta

SDA:lta saa tietoa Mtwaran liikuntamahdollisuuksista. Kaupungissa pelataan ainakin jalkapalloa (paljon!), sählyä, lentopalloa, koripalloa jne.

Kirjasto

Mtwaran kirjastoon saa maksullisen kortin sitä hakemalla (5–6€ ja kaksi pientä valokuvaa). Myös SDA:n toimistolla on jonkin verran aikaisempien vapaaehtoisten jättämiä kirjoja.

Ravintolat ja yöelämä

Ravintoloissa käy yleisesti enemmän miehiä kuin naisia, ja tansanialaisten naisten, ainakaan naimisissa olevien, ei ole yleensä sopivaa olla 'vieraiden' miesten (eli muiden kuin oman aviomiehen) kanssa illalla oluella. Toisaalta on myös totuttu länsimaisiin kummajaisiin, jotka voivat tehdä asioita, joita tansanialaiset eivät voi, ja kulttuuri on muuttumassa Tansaniassakin. Paras tapa käydä ulkona on varmaankin tutussa ja turvallisessa tansanialaisseurassa, etenkin jos olet nainen. Sinulle tullaan tarjoamaan paljon olutta, mikä on Tansaniassa tapana, mutta vastalahjaksi saatetaan myös odottaa seksuaalisia palveluksia. Ihan niin kuin Suomessakin. Käyttäköön kukin järkeään.